

УДК 75.071.1(477):316.7
1017-2026(7)-2

[https://doi.org/10.31652/3041-1017-2026\(7\)-2](https://doi.org/10.31652/3041-1017-2026(7)-2)

ОЛЕКСАНДР ШИНІН: ФІЛОСОФІЯ МИСТЕЦТВА ТА ПЕДАГОГІЧНИЙ ВИМІР ТВОРЧОСТІ

Тетяна Зузяк¹, Оксана Марущак¹, Віктор Соловей¹

¹Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, м. Вінниця, Україна

Надійшла до редакції / Received: 08.10.2025 Схвалено до друку / Accepted: 19.12.2025

Анотація

Стаття присвячена дослідженню філософії мистецтва та педагогічному виміру творчості Олександра Степановича Шиніна, здійснено окреслення ролі, місця та значущості його мистецтва в соціокультурному просторі сучасного Подільського регіону. Проаналізовано творчу й художньо-освітню діяльність митця, яка виступає важливим чинником активізації та розвитку мистецького життя регіону.

Метою роботи є розкриття сутності філософських поглядів О. Шиніна на мистецтво, характеристика етапів його творчості та педагогічної діяльності. Методологічну базу дослідження складають культурологічний та аксіологічний підходи, що дають змогу розглядати живопис митця в розширеному контексті сучасної української художньої культури, а також біографічний метод, завдяки якому окреслюється внесок художника у процес формування вищої мистецької освіти Подільського регіону.

Наукова новизна дослідження полягає у всебічному осмисленні специфіки творчого доробку та основних етапів професійного становлення О. Шиніна, який сформував самобутню концепцію і філософію художнього світосприйняття, ґрунтовану як на особистому досвіді, так і на загальних закономірностях і завданнях мистецтва. Доведено, що філософський світогляд митця-педагога визначає характер його художньо-освітньої діяльності, у межах якої поєднуються глибинні мистецькі смисли з педагогічною практикою.

Зроблено висновок, що філософія мистецтва О. Шиніна виявляється у різноманітні тем, ідей, образних рішень і форматворчих прийомів, які формують індивідуальний авторський стиль і втілюють філософські роздуми про цінності людського буття. Схильність О. Шиніна до творчих пошуків, постійне руйнування стереотипів поєднується зі збереженням власної мистецької індивідуальності та прагненням осягнути сакральну природу мистецтва. Аналіз творчої спадщини художника показує, що його творчість ґрунтується на внутрішній енергії, гуманізмі, людяності, щирості і безмежній відданості мистецтву.

Ключові слова: філософія мистецтва Олександра Шиніна, Подільський регіон, педагогічна діяльність, творча школа.

UDC 75.071.1(477):316.7

[https://doi.org/10.31652/3041-1017-2026\(7\)-2](https://doi.org/10.31652/3041-1017-2026(7)-2)

OLEKSANDR SHININ: PHILOSOPHY OF ART AND THE PEDAGOGICAL DIMENSION OF CREATIVITY

Tetiana Zuziak¹ , Oksana Marushchak¹ , Viktor Solovei¹ ¹ Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University, Vinnytsia, Ukraine

Abstract

The article is devoted to the study of the philosophy of art and the pedagogical dimension of the work of Oleksandr Stepanovych Shinin, outlining the role, place and significance of his art in the socio-cultural space of the modern Podolsk region. The creative and artistic and educational activities of the artist, which are an important factor in the activation and development of the artistic life of the region, are analyzed.

The aim of the work is to reveal the essence of O. Shinin's philosophical views on art, the characteristics of the stages of his creativity and pedagogical activity. The methodological basis of the study is made up of culturological and axiological approaches, which allow us to consider the artist's painting in the expanded context of modern Ukrainian artistic culture, as well as the biographical method, thanks to which the artist's contribution to the process of forming higher artistic education in the Podolsk region is outlined.

The scientific novelty of the study lies in the comprehensive understanding of the specifics of the creative output and the main stages of professional development of O. Shinin, who formed an original concept and philosophy of artistic worldview, based on both personal experience and general laws and tasks of art. It is proven that the philosophical worldview of the artist-teacher determines the nature of his artistic and educational activity, within which deep artistic meanings are combined with pedagogical practice.

It is concluded that the philosophy of art of O. Shinin is manifested in the diversity of themes, ideas, figurative solutions and form-making techniques that form an individual author's style and embody philosophical reflections on the values of human existence. His inclination to creative searches, the destruction of established stereotypes and the rejection of dogmatic approaches is combined with the preservation of his own artistic identity and the desire to comprehend the sacred essence of art. Analysis of the artist's creative heritage shows that the sources of his inspiration are internal spiritual energy, humanistic orientation, sincerity and unconditional devotion to art.

Keywords: philosophy of art of Alexander Shinin, Podolsk region, pedagogical activity, creative school.

Постановка наукової проблеми. В сучасних реаліях мистецтво все більше утверджується як важливе соціокультурне явище, яке на рівні окремих регіонів активно входить у повсякденне життя суспільства і проявляється в різних його формах. Свідомість громадян поступово звільняється від упередженого сприйняття нових художніх практик і вчиться інтерпретувати та розуміти по-новому художні явища. Філософія мистецтва займається вивченням сутності художньої творчості, особливостей естетичного досвіду, взаємозв'язку між мистецтвом і реальністю, а також ролі художника і глядача в процесі створення і сприйняття твору мистецтва. Однією з центральних проблем філософії мистецтва є питання про сутність мистецтва. У різні історичні епохи вона по-різному

інтерпретувалася: як імітація реальності, як вираження внутрішнього духовного стану людини тощо. У цьому контексті твори мистецтва постають не тільки як естетичні феномени, а й як особливі форми філософського мислення, здатні передавати смисл, який не завжди можна раціонально пояснити. Слід зазначити, що активні соціокультурні, економічні та політичні процеси останніх десятиліть сприяли розвитку усіх видів мистецтва. Значущим є те, що в XXI столітті мистецтво дедалі частіше претендує на роль своєрідної філософії. Упродовж історії різні мислителі по-різному визначали сутність цього явища. Так, Платон розглядав мистецтво як наслідування, що віддаляє людину від істини (Платон, 2000); Григорій Сковорода визначав мистецтво як шлях до пізнання внутрішнього

світу людини (Сковорода Г., 1973); Тарас Шевченко вважав, що мистецтво несе в собі духовну та національну місію (Шевченко Т., 1989).

У сучасних умовах філософія мистецтва особливу увагу приділяє новітнім художнім практикам, що виходять за межі традиційних форм і активно інтегруються у публічний простір. Це зумовлює необхідність переосмислення класичних естетичних категорій та пошуку нових підходів до аналізу мистецьких явищ. Відтак художня цінність мистецтва безпосередньо зумовлена філософськими підвалинами творчого мислення митця.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У науковій літературі представлено низку досліджень, що висвітлюють окремі аспекти філософії мистецтва. Проте питання осмислення мистецтва крізь призму філософських поглядів сучасних українських художників залишається малодослідженим і потребує подальшого наукового аналізу.

Мета статті – полягає в розкритті сутності філософських поглядів на мистецтво українського художника Олександра Шиніна, та окресленні особливостей його художньо-освітньої діяльності та творчої школи.

Виклад основного матеріалу. Початок кожної історичної епохи, кожного століття, зазвичай ознаменовується появою нових художніх напрямів і яскравих постатей у сфері образотворчого мистецтва. Цей процес можна розглядати як творчі експерименти, що трансформують уявлення про сутність і призначення мистецтва. Кожен художник, який стає засновником нового художнього напрямку, прагне побудувати авторську систему, засновану на «істинних» і фундаментально важливих принципах власних переконань і творчості. Водночас такі відкриття зберігають актуальність переважно в конкретних історичних і культурних контекстах.

Саме в цьому полягає цінність художнього розвитку та безперервного культурного прогресу, адже інновації завжди пов'язані з особистістю їх творця і беруть свій початок з індивідуального творчого досвіду митця. Художники все більше усвідомлюють свою незалежність, свідомо обираючи індивідуальний шлях і прагнучи не тільки творчої самореалізації, а й залишити після себе культурну пам'ять.

Справжня сила художника полягає в його унікальності, а усвідомлення власної ідентичності виникає не як почуття приналежності до суспільства, а як вираження унікальної індивідуальності.

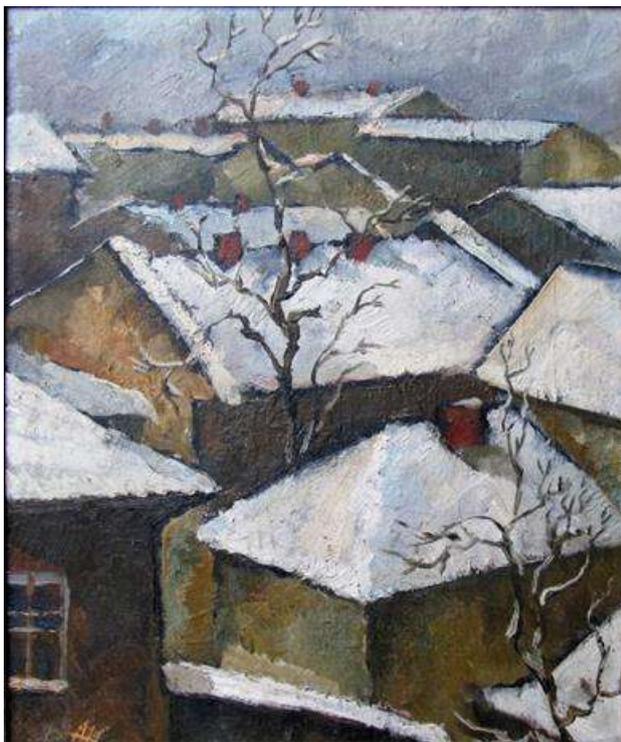
Природа мистецтва, що утверджує життя, полягає в його здатності підтверджувати такі фундаментальні людські цінності, як краса, щастя, радість тощо. Роль митця полягає в тому, щоб навчити глядача розпізнавати і відчувати цю красу в повсякденній реальності. Таким чином, творча спадщина митця виходить за межі суто мистецької практики, охоплюючи ширші філософські та духовні виміри людського існування.

У своїй творчості митці не тільки досліджують нові можливості самоусвідомлення, а й діляться внутрішньою радістю, викликаючи у глядачів співчуття, здивування та емоційний відгук. Однією з видатних постатей у світі мистецтва Поділля є Олександр Степанович Шинін. Він – відомий художник, педагог і активний популяризатор мистецтва, діяльність якого має велике значення для культурної сфери України. Завдяки своєму широкому світогляду та глибокій професійній освіті він є широко визнаним і нагороджений почесним званням «Заслужений діяч мистецтв України».

Олександр Степанович Шинін

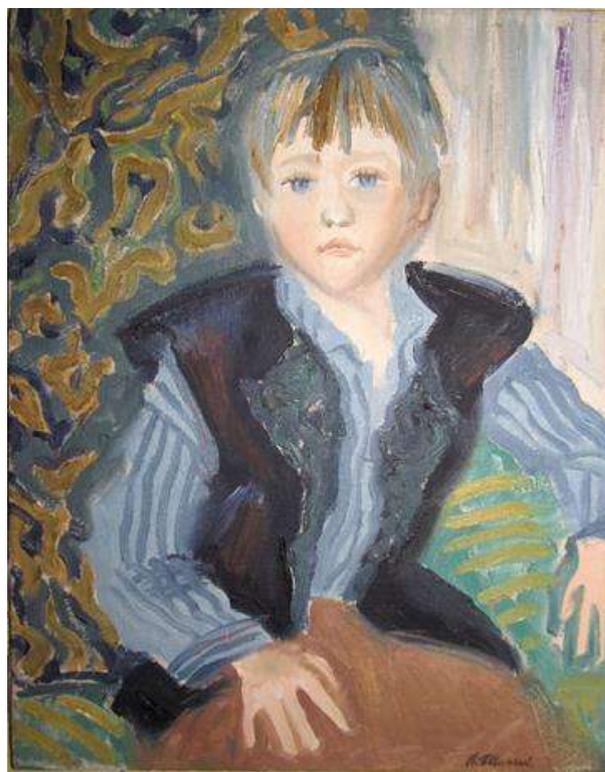
Ім'я Олександра Шиніна добре відоме в українських мистецьких колах, про нього говорять сотні його шанувальників, і кожна нова робота, кожна нова виставка художника є не тільки внеском в українське живопис, а й розкриттям світогляду автора. Олександр Шинін отримав професійну художню освіту в Одеській державній художньому училищі імені М. Б. Грекова та в Харківському художньо-промисловому інституті (нині Харківська державна академія дизайну і мистецтв), де вивчав монументально-декоративне мистецтво. Свої художні здібності він вдосконалював у творчих майстернях відомих художників Євгена Бикова та Віталія Куликова, чий вплив сприяв формуванню його творчої самостійності та впевненості у власних художніх пошуках. Ґрунтовна академічна підготовка в поєднанні з понад п'ятидесятирічним досвідом наполегливої творчої праці стали підґрунтям його професійних досягнень і широкого визнання в суспільстві (Зузяк, 2021).

«Зимові дахи», полотно, олія. 1978р.

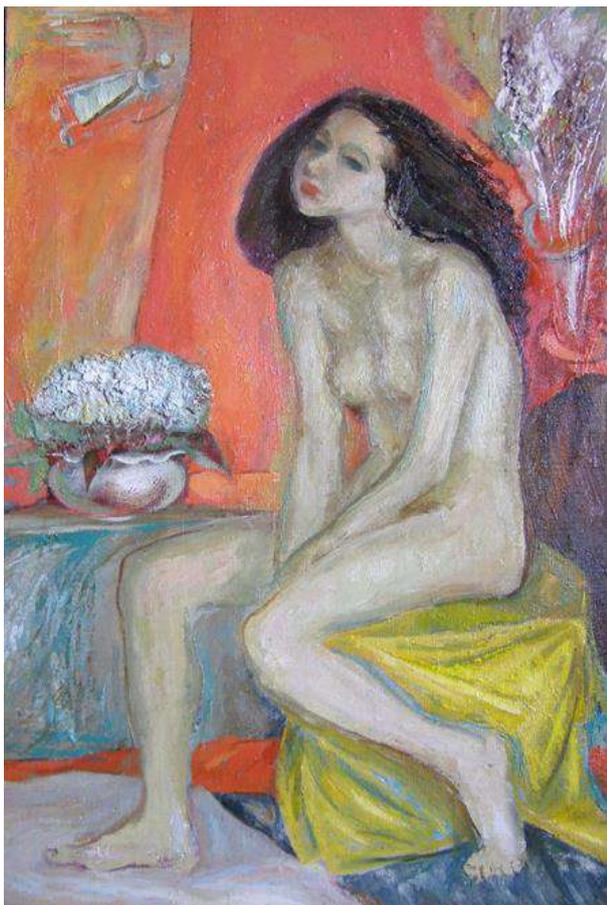
Його унікальність і винятковість полягають у шляху розвитку, який він пройшов від реалізму до ізоаксіологізму. Сповідуючи античну мудрість про те, що митець завжди залишається

учнем, Олександр Шинін перебуває у постійному пошуку. Йому не властиві самозаспокоєння чи задоволення вже досягнутим, тому у його доробку простежуються різні, відмінні за стилістикою та концептуальністю періоди. У пору становлення художник більше тяжів до реалізму (1970-1980 рр.). Роботи цього періоду ще не несуть яскраво вираженої індивідуальності. Це час освоєння ремесла, впливу радянської школи з її увагою до форми та сюжету. Працював у період «застою» та «перебудови», коли в українському мистецтві почали пробиватися тенденції неофіційного, більш вільного мистецтва.

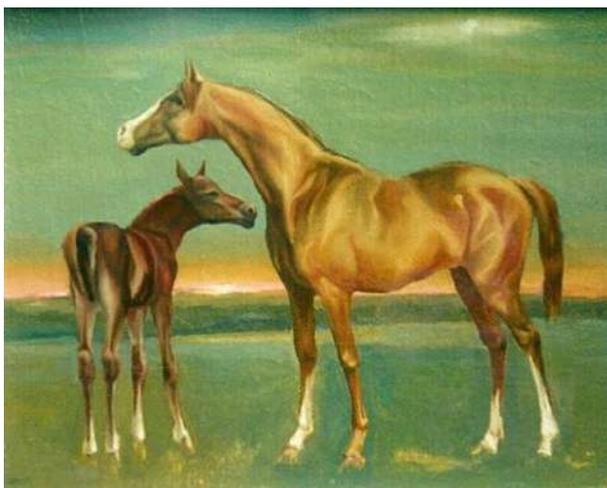

« Павлік», полотно, олія. 1990р.

Наступний період творчості художник працює в стилі романтизму – періоді становлення індивідуальної мови (1990-2000-ті рр.). Саме в цей час формується його унікальний авторський почерк. О. Шинін звертається до насиченого, контрастного колориту, його живопис експресивний. В його роботах прослідковується відчуття емоційної напруги, відкритості, внутрішнього пошуку, його композиції символізують тепло, життєву енергію, чуттєвість

«Мрійниця»,полотно, олія. 1991р.

« Магія життя», полотно, олія. 1996р.

Період 2000-2010-ті рр. – зрілий період художника Олександра Шиніна, де він звертається до кубізму, символізму, фовізму та аналітичного мистецтва. Роботи цих років – це лише зображення, а об'єкти, що містять у собі багатшарову систему смислів, знаків і пластичних кодів. Олександр Шинін у зрілий період свідомо відходить від прямої наративності, перетворюючи картину на простір інтелектуального та емоційного діалогу з глядачем.

В творах кубізму О. Шиніна прослідковується майстерне розчленування форми, що поєднується із символістським узагальненням образу, де кожен елемент набуває метафоричного значення.

«ВЕЧІР», полотно, акрил. 2004р

Твори фовізму насичені колористикою і працюють не стільки на декоративність, скільки на передачу внутрішнього стану та психологічної глибини зображуваного.

«Репетиція оркестру», полотно, акрил. 2009р.

Особливість аналітичного мистецтва О. Шиніна виявляється в побудові оригінальної композиції, де фігури й простір виступають рівнозначними складниками цілісної художньої системи.

«Перегони», картон, темпера. 2004р.

У період символізму жіночий образ стає для Олександра Степановича універсальним символом – символом тілесності та філософських пошуків. Оголене тіло трактується не як об'єкт споглядання, а як носій ідеї, форма, через яку розкривається внутрішній світ людини та її вразливість до реальності.

Таким чином, твори О. Шиніна 2000-х – 2010-х років постають як синтез художніх течій та особистого художнього досвіду, де живопис функціонує не лише естетично, а й філософськи – як простір для рефлексії та емпатії.

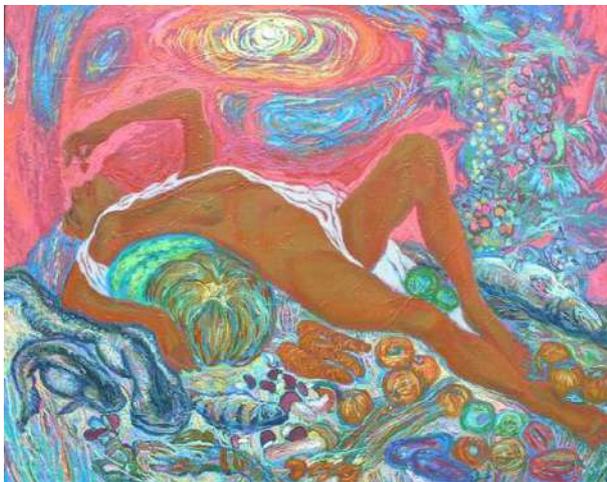
« Вільна», полотно, акрил. 2005р.

В пізній період творчості (2010-ті рр. і до нині) набуває провідного значення вираження стану душі та гармонії. Олександр Шинін вибудовує власну концепцію та філософію мистецького світобачення, що спирається як на особистий досвід, так і на внутрішні завдання мистецтва.

У 2019 О. Шинін презентував персональну виставку живопису під назвою «Ізоаксіологізм». Уже сама назва та концепція експозиції офіційно репрезентують неординарність індивідуального

стилю митця, визначальним для якого є передача філософських роздумів осмислення життєвих цінностей. На думку художника ізоаксіологізм – сучасна художня концепція, що поєднує живопис і звернення до свідомості глядачів через філософські роздуми про цінності життя, вона об'єднує три ключові компоненти: образотворче мистецтво, цінність та роздуми (Шинін, 2019). Саме прагнення допомогти людям усвідомити головні цінності життя стало основою напряму в живописі О. Шиніна. У своїх творах він прагне пробудити в людях розуміння важливості істинних цінностей – духовності, краси, внутрішньої рівноваги.

Олександр Степанович зауважує : «Я створюю, що хочу, незважаючи ні на що. Писати не ліс, а запах сирого листя. Писати не море, а шум прибою...» (Шинін, 2025). Ці слова відображають суть ізоаксіологізму: мистецтво має не просто передавати образи, а пробуджувати почуття, емоції та роздуми. Воно перетворюється на енергетику, здатну змінювати свідомість. Ізоаксіологізм поєднує в собі філософію та мистецтво, нагадуючи кожному, що життя наповнене символами, енергією та можливістю самопізнання.

Дари Бога (Existentia).
полотно, олія, 2017р.(100X125)

Картина є прикладом того, як художник передає свій світогляд через ізоаксіологізм у живописі.

Назва "Екзистенція (існування)" представляє почуття людини, коли вона усвідомлює свою живу присутність у цьому світі та її взаємозв'язок з ним.

Кожна його робота в цьому напрямі – це своєрідне дзеркало, що відображає не тільки емоції, а й глибокі смисли, які глядач може відчутти, якщо дозволить собі дивитися не лише очима, а й серцем. Олександр Степанович переконаний, що мистецтво здатне змінити сприйняття світу, а отже, і самих людей. Це допомагає нам вийти за межі повсякденних думок, подивитися на своє життя по-іншому та зосередитися на тому, що справді важливо. Любов, дружба, щирість – вони не зникають з часом, а набувають нової глибини.

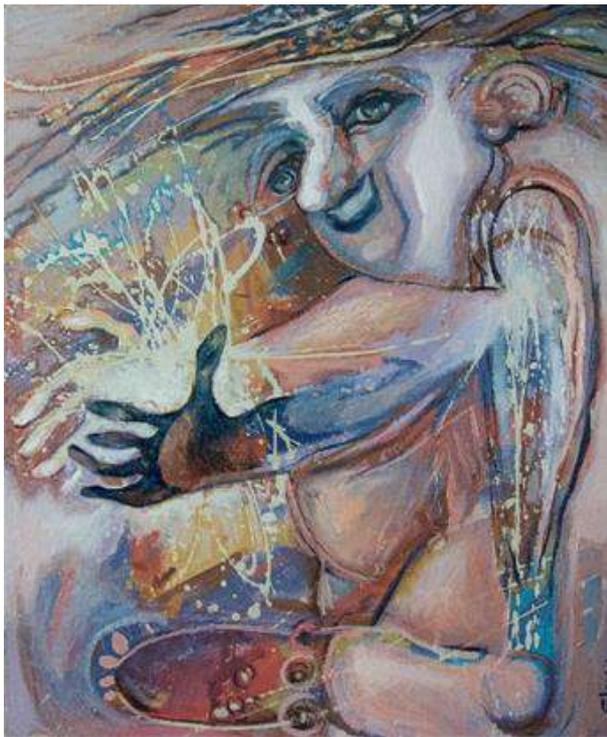
«Зоряна птаха що виконує бажання»,
полотно, олія. 2024р..

Картина «Зоряна птаха, що виконує бажання» розкриває чарівний світ, де межа між реальністю та мрією зникає. На гілці, ніби на порозі між світами, сидить дивовижна істота – казкова птаха із жіночим обличчям.

Ця птаха – не просто персонаж фантазії, а провідник бажань, хранитель надій.

Картина нагадує: бажання здійснюються у тих, хто вміє мріяти, хто бачить знаки Всесвіту

Аналізуючи творчість художника останніх років, необхідно відзначити виразність його авторської манери, на яку впливають внутрішня енергія та динамічний темперамент. Живопис О. Шиніна базується на використанні асиметричних побудов, оригінальних контрастних композиціях, швидких, імпульсивних рухах пензля, що лежать в основі його художнього підходу.

«Щастя в руках янгола», полотно, олія 2024р

Картина «Щастя в руках янгола» передає потужну ідею світла, що дарує радість, гармонію та зцілення.

Янгол, написаний у стилі сучасної експресії, ніби живе у вирі фарб і енергій, що підкреслюють його зв'язок із вищими силами.

Основний сенс картини – щастя завжди поруч, воно тече крізь нас, як енергія, і важливо лише простягнути руки, щоб прийняти його.

У роботах Олександра Степановича відчувається постійний рух: образи та предмети набувають ознак активного життя, а простір притягує погляд глядача, створюючи відчуття візуальної напруги. Цей ефект досягається завдяки динамічній пластиці форм та продуманій композиційній структурі, що базується на взаємодії лінійних та кольорових акцентів. Визначальною рисою картин художника є повна відмова від одноманітної колірної гами на користь багатогранної живописної фактури.

Багато творів цього стилю вирізняються унікальним вибором кольорів, високою виразністю, багатогранністю композицій та глибоким філософським змістом.

Вони викликають радість, захоплення, створюють у глядача більш оптимістичний погляд на світ. Безперечно, Олександр Шинін має власну концепцію, філософію художнього світосприйняття, що ґрунтується на особистому досвіді, на бажанні дивитися в майбутнє, як у творчості, так і в завданнях самого мистецтва.

«Якщо є ти, то є і я», полотно, олія. 2023р.

Картина «Якщо є ти, отже є і я» — це гімн кохання, свободі та гармонії.

Дівчина за кермом — уособлення енергії, сміливості та рішучості, яка веде їх до мрій.

Хлопець позаду, з рудим волоссям, сяє, як сонце, що зігріває та захищає їхній союз. Його руки, схожі на крила янгола, символізують підтримку, ніжність і довіру.

Ця картина — про кохання, яке не сковує, а дає крила. Про те, що справжнє єднання можливе лише там, де є свобода бути собою.

«Танок світанкового сонця» , полотно, акрил. 2024р.

Значущим є й те, що Олександр Шинін не лише активно займається професійною творчістю, а й поєднує її з плідною педагогічною діяльністю. Спираючись на особистий досвід, митець займається розвитком творчих здібностей здобувачів вищої освіти бакалавра та магістра за спеціальностями ВЗ Декоративне мистецтво та ремесла і 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація» у Вінницькому державному педагогічному університеті імені Михайла Коцюбинського. Студенти-художники проходять виставками і беруть участь у виставках Національної спілки художників України, де показують не тільки креативне композиційне рішення, а високий художньо-професійний рівень, зокрема, оригінальні техніки виконання в живописі, їх послідовність, психологію сприйняття кольору, розкриття філософії тем, практичне втілення

сучасного нового формоутворення. Для майбутніх художників це пошук індивідуального почерку та більш глибокого мислення в живопису і образотворчому мистецтві в цілому.

Творча школа Олександра Степановича – О. Висоцька, С. Веденецька, Л.Стадник, В.Куценко, К. Бондар, М.Береза, Д. Нагирняк, В. Хлівна, О. Бублікова, Н.Заморська, Т. Гавловська, І. Товмаченко, Д. Долечек, гідно репрезентують рідне місто на всеукраїнських і міжнародних конкурсах та фестивалях у Франції, Румунії, Чехії, Італії, Німеччині, Польщі.

Попри відносну новизну спеціальності у мистецькому просторі Поділля, завдяки діяльності таких фахівців, як Олександр Шинін, Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського поступово утверджується як провідний осередок розвитку вищої художньої освіти регіону.

Здобувачі вищої освіти-художники на виставкомі у Вінницькій Національній спілці художників України 2026 р.

Висновки. У творчості Шиніна відсутня будь-яка фальш чи поверховість: натомість відчутні талант, глибоке чуття кольору, довершеність композиційної побудови, фантастичне світобачення та гармонія, що відкриває філософську й психологічну сутність зображуваного. Усіх їх об'єднує точність і чистота художнього висловлювання, творчість унікального митця.

Твори Олександра Шиніна настільки індивідуальні, що їх неможливо сплутати: вони впізнавані за стилем, багаті за тематичними напрямками, ідейним наповненням, образною структурою та різноманітними формотворчими засобами, що у своїй сукупності формують якісний, індивідуальний і неповторний художній стиль.

Його полотна постають своєрідними філософськими роздумами про цінності життя. У пошуках нових виражальних та образотворчих засобів художник звертається до вражень, навіяних реаліями світу. Навіть коли художник створює твори, що виходять за рамки академічних канонів, він зберігає послідовність та внутрішню логіку.

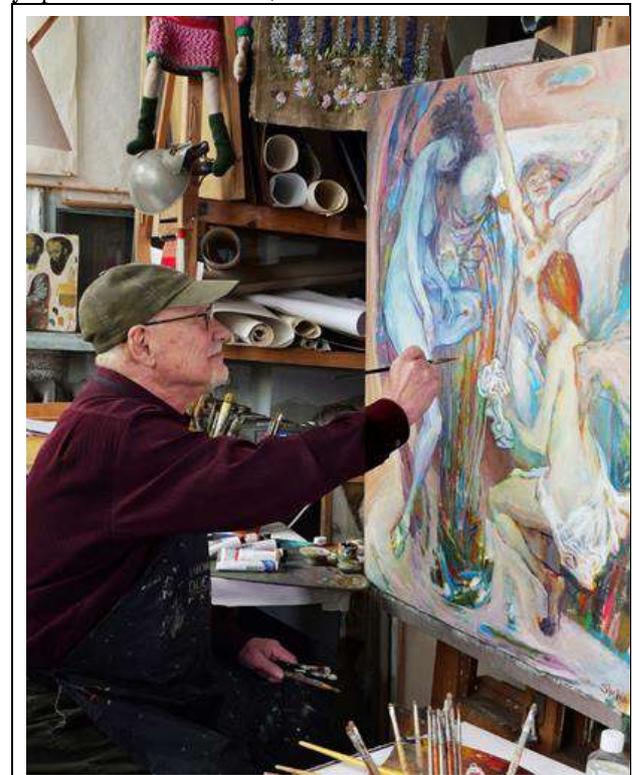
Емоційний вплив робіт О. Шиніна викладає естетичну насолоду у глядача, сприяючи відчуттю духовної єдності з безмежним космосом. Джерелом творчої енергії художника є безмежна любов до мистецтва, поряд із чистотою людського серця. Відкритий до будь-яких творчих експериментів, здатний руйнувати стереотипи та відкидати будь-які догми, залишаючись вірним собі, Олександр Шинін прагне досягти у своїх творах божественного сенсу мистецтва, чого можуть досягти лише справді талановиті люди.

Варто зазначити, що, будучи від природи обдарованим, він ефектно поєднує освітні та мистецькі аспекти своєї діяльності. Його педагогічна майстерність ґрунтується на вмінні

вибудовувати навчальний процес через утвердження позитивних емоцій, відчуття прекрасного й піднесеного. Художник переконливо довів, що сучасний митець має бути готовим до складних формальних експериментів, які, попри свою багатозаровість, нерозривно пов'язані з духом часу.

На думку О. Шиніна, «художнику відведено роль не лише виконавця, а й композитора, режисера, а інколи навіть наставника. Він має бути філософом і мислителем, тоді як фарби виступають лише інструментом для донесення думки до глядача».

Творчість митця безперечно становитиме вагомим надбанням для збагачення сучасного українського мистецтва..

Олександр Степанович Шинін

Список використаних джерел:

- Зузяк Т.П. (2021).** Філософський погляд на мистецтво олександра Шиніна. Мистецтвознавство України. №21, 2021. DOI: <https://doi.org/10.31500/2309-8155.21.2021.254667>
- Платон (2000).** Держава / Пер. з давньогр. Д. Коваль. Київ: Основи, 2000. 355 с. URL: <http://litopys.org.ua/plato/plat.htm>
- Сковорода, Григорій Савич (1973).** Повне зібрання творів : в 2 т. / Григорій Сковорода; редкол.: В. І. Шинкарук (голов. ред.), В. Ю. Євдокименко, Л. Є. Махновець [та ін.]. Київ : Наукова думка, Т. 2 . 573 с. URL: <https://chtyvo.org.ua/authors/Skovoroda/Narkis/>
- Шевченко Т. (2021).** Кобзар : вперше зі щоденником автора. 3-є вид. Х.: Клуб Сімейного Дозвілля. 957 с. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_eash/cgiirbis_64.exe
- Шинін О. (2019).** Ізоаксіологізм: новий підхід у сучасному живописі <https://www.vin.gov.ua/news/ostanni-novyny/21451-khudozhnyk-oleksandr-shynin-predstavyyv-na-svoii-vystavtsi-novyi-napriamok-v-mystetstvi-izoaksiolohizm>
- Шинін О.С. (2025).** Інтерв'ю з художником про філософію живопису.

References:

- Zuziak T.P. (2021).** A philosophical view of the art of Alexander Shinin. *Mystetstvoznavstvo Ukrainy* . №21, 2021. [in Ukrainian]. DOI: <https://doi.org/10.31500/2309-8155.21.2021.254667>
- Platon (2000).** State / Per. z davnohr. D. Koval. Kyiv: Osnovy, 2000. 355 s. [in Ukrainian]. URL: <http://litopys.org.ua/plato/plat.htm>
- Skovoroda, Hryhorii Savych (1973).** Complete works: in 2 volumes / Hryhoriy Skovoroda; redkol.: V. I. Shynkaruk (holov. red.), V. Yu. Yevdokymenko, L. Ye. Makhnovets [ta in.]. Kyiv : Naukova dumka, T. 2. 573 s. [in Ukrainian]. URL: <https://chtyvo.org.ua/authors/Skovoroda/Narkis/>
- Shevchenko T. (2021).** Kobzar: for the first time with the author's diary. 3rd edition. Kh.: Klub Simeinoho Dozvillia. 957 c. [in Ukrainian]. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_eash/cgiirbis_64.exe
- Shynin O. (2019).** Isoaxiologism: a new approach in contemporary painting <https://www.vin.gov.ua/news/ostanni-novyny/21451-khudozhnyk-oleksandr-shynin-predstavyyv-na-svoii-vystavtsi-novyi-napriamok-v-mystetstvi-izoaksiolohizm> [in Ukrainian].
- Shynin O.S. (2025).** Interview with the artist about the philosophy of painting. [in Ukrainian].

Про авторів

Тетяна Зузяк, кандидат мистецтвознавства, доктор педагогічних наук, професор, Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, м. Вінниця, Україна, e-mail: tetiana.zuziak@vspu.edu.ua

Оксана Марущак, кандидат педагогічних наук, доцент, Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, м. Вінниця, Україна, e-mail: oksana.marushchak@vspu.edu.ua

Віктор Соловей, кандидат педагогічних наук, доцент, Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, м. Вінниця, Україна, e-mail: victorsolovey79@gmail.com

About the Authors

Tetiana Zuziak, Candidate of Arts, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynsky State Pedagogical University, Vinnytsia, Ukraine, e-mail: tetiana.zuziak@vspu.edu.ua

Oksana Marushchak, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynsky State Pedagogical University, Vinnytsia, Ukraine, e-mail: oksana.marushchak@vspu.edu.ua

Viktor Solovei, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynsky State Pedagogical University, Vinnytsia, Ukraine, e-mail: victor.solovei@vspu.edu.ua

УДК 37.013.42:378.147:7.071.4:792

[https://doi.org/10.31652/3041-1017-2026\(7\)-3](https://doi.org/10.31652/3041-1017-2026(7)-3)

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ МИСТЕЦТВА В УМОВАХ ТЕАТРАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНИХ ІННОВАЦІЙ

Ірина Швець¹

Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, м. Вінниця, Україна

Надійшла до редакції / Received: 08.10.2025 Схвалено до друку / Accepted: 19.12.2025

Анотація

У статті обґрунтовано теоретико-методологічні засади формування педагогічної майстерності майбутнього вчителя мистецтва в умовах театральних педагогічних інновацій. Потреба в оновленні змісту та методів підготовки мистецьких кадрів обумовлена викликами сучасної освіти, зокрема запровадженням Концепції Нової української школи, яка передбачає розвиток креативного, комунікабельного, естетично чутливого педагога, здатного впливати на учнів через засоби мистецтва. Педагогічна майстерність у цьому контексті розглядається автором як багатокомпонентне професійне утворення, що поєднує предметну, методичну, комунікативну, емоційно-виразну та артистичну складові. Особливу увагу приділено феномену педагогічного артистизму, який виступає як інтегральна якість учителя мистецтва, що забезпечує емоційно-виразну та художньо насичену педагогічну взаємодію з учнями. Встановлено, що ключовими чинниками формування педагогічної майстерності є опанування технік акторської майстерності, здатність до імпровізації, емоційного самовираження, володіння голосом, пластикою, мімікою, здатність до творчої інтерпретації навчального матеріалу. Розкрито потенціал театральних педагогічних інновацій, які виступають як інтерактивні технології з елементами драматизації, рольової гри, імпровізації, театралізованої взаємодії і сприяють розвитку професійних і особистісних якостей майбутнього вчителя мистецтва. Зроблено акцент на тому, що ефективна професійна підготовка передбачає не лише академічне засвоєння знань, а й активне занурення у театральні педагогічні практики, які стимулюють креативне мислення, емпатію, сценічну виразність та здатність до організації естетично цілісного навчального простору. Автор акцентує на доцільності впровадження в систему фахової підготовки вчителя мистецтва дисципліни «Основи акторської майстерності» і пропонує методичну реалізацію через дворівневу структуру навчання – «цех тренінгу» (опанування базових акторських технік) і «творчий цех» (розвиток імпровізаційних, інтерпретаційних і режисерських умінь). У статті окреслено методи і вправи, що використовуються на кожному етапі підготовки, запропоновано методичну модель інтеграції театральних засобів у педагогічну освіту. Узагальнено, що формування педагогічної майстерності майбутнього вчителя мистецтва в умовах театральних педагогічних інновацій вимагає зміни традиційної парадигми підготовки фахівців на користь інтегративного підходу, що поєднує педагогіку, психологію, театрознавство та методику викладання мистецьких дисциплін.

Ключові слова: педагогічна майстерність; театральна педагогіка; артистизм; сценічна виразність; інтегративна підготовка; мистецька освіта.